De brievenbezorgster van Puglia

Francesca Giannone

De BRIEVEN BEZORGSTER van Puglia

Vertaald uit het Italiaans door Marieke van Laake

Wereldbibliotheek

Deze vertaling is mede mogelijk gemaakt dankzij een subsidie
van het Italiaanse ministerie van Buitenlandse Zaken en
Internationale Samenwerking

*Questa traduzione è stata resa possibile anche grazie ad un contributo
alla traduzione del Ministero degli Affari Esteri e della
Cooperazione Internazionale italiano*

Oorspronkelijke titel *La portalettere*
© 2023 Casa Editrice Nord s.u.r.l. Gruppo editoriale Mauri Spagnol
© 2025 Nederlandse vertaling Marieke van Laake / Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van
(delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.
*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Omslagontwerp Beata Kulesza-Damaziak, Studio KARANDASZ
Omslagbeeld © Andrus Ciprian
Omslagbewerking Studio Vonk & De Boer
Foto auteur © Federico Patrocinio
NUR 302
ISBN 9789028453616
www.wereldbibliotheek.nl
Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

FSC www.fsc.org MIX Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer FSC® C004472

Voor mijn zus Elisabetta.
Waar jij bent, zal ik ook zijn

Deborah: ‘Heb je lang gewacht?’
Noodles: ‘Mijn hele leven.’

Uit: *Het gebeurde in Amerika* (1984) van Sergio Leone

PROLOOG

13 AUGUSTUS 1961

Lizzanello (Lecce)

‘Mevrouw de postbode is dood!’

Het bericht ging als een lopend vuurtje door de straten en steegjes van het dorp.

‘Vergeet het maar dat die echt de pijp uit is,’ luidde het commentaar van donna Carmela terwijl ze slaperig haar hoofd om de deur stak. In de plooien onder haar ogen had de mascara van de vorige dag zich opgehoopt tot zwartachtige kringen.

‘Vrede zij met haar ziel,’ antwoordde haar overbuurvrouw in peignoir, en ze maakte een kruisteken.

‘Ze zeiden dat het niet goed met haar ging,’ mengde een andere vrouw zich erin vanaf haar balkon. ‘Ze is al een tijdje niet meer gezien.’

‘Haar luchtpijpen, heb ik gehoord,’ preciseerde een grote, stevige vrouw die de stoep voor haar huis stond te vegen.

‘Ze had de ziekte van de postbodes,’ legde die van het balkon uit. ‘Ferruccio, weten jullie nog? Die stierf ook jong.’

Donna Carmela grijnsde. ‘Ik ga mijn zondagse jurk strijken,’ zei ze. En ze ging weer naar binnen.

In een huis niet ver daarvandaan, waar de bebouwde kom eindigde en de uitgestrekte olijfgaarden begonnen, zat Giovanna aan de keukentafel en vergoot tranen op een ansichtkaart met de datum 22 mei 1936. Ze vouwde hem dubbel, stak hem tussen haar borsten en ging naar buiten.

Volgens een van Anna’s laatste beslissingen vond de dodenwake plaats in de granaatappel- en basilicumtuin aan de achterkant van het huis. De vijzel die ze bijna dertig jaar eerder uit Ligurië had meegebracht, hadden ze naast haar in de kist gezet waarin ook twee paar babysokjes lagen, een

roze en een blauw; en de trouwring van Carlo, die Anna per se mee had willen nemen, zat aan haar vinger, boven op die van haar. Meer had ze niet nodig om afscheid van het leven te nemen, had ze gezegd, een paar uur voor ze de laatste adem uitblies.

Roberto hing bij de kist rond en rookte aan één stuk door Nazionali zonder filter. Maria, zijn vrouw, op een van de rieten stoelen die om de baar stonden, zat geen moment stil. Haar negenmaandse buik maakte dat ze ongelooflijk transpireerde; als er een meisje geboren zou worden, zou ze het Anna noemen, zoals ze had beloofd.

Al bij het eerste ochtendlicht had zich een stoet gevormd van mannen en vrouwen die kwamen condoleren. Gelukkig maar dat ik al die thermoskannen met koffie klaar heb staan, dacht Maria, terwijl ze voor de zoveelste keer ging verzitten. Op dat moment kwam, compact, een groepje vrouwen de tuin in dat werd aangevoerd door Carmela, gehuld in een blauwe jurk, haar haren in een wrong en een dikke, zwarte potloodlijn op de oogleden. Als een prima donna, borst vooruit, liep ze naar voren tot aan de kist, zich trots bewust van de nieuwsgierige blikken die zich als vliegjes aan haar vastkleefden. Haar kus in de richting van de overledene, haar handdruk voor Maria en haar omhelzing van Roberto: een magistrale vertolking.

Haar optreden werd bedorven door de komst van Giovanna die aan kwam stuiven en zich op Anna wierp, haar tegen zich aan klemde, en haar gezicht zo lang kuste dat het alle aanwezigen in verlegenheid bracht.

'Altijd vreemd geweest, die vrouw,' mompelde iemand.

Daarna kwam Giovanna weer overeind, haalde de kaart tussen haar borsten vandaan, vouwde hem open en gaf hem aan Roberto, die net een nieuwe sigaret had opgestoken.

'Wat is dat?' vroeg hij, terwijl hij de kaart in zijn handen om en om draaide.

'Lees maar,' zei Giovanna, haar tranen wegvegend.

Heel veel lieve groeten, las Roberto. Daarna staarde hij de vrouw stomverbaasd aan.

'Nee, niet daar. Hier, zie je?' Giovanna legde een vinger op de rechter bovenhoek.

Roberto zag dat de postzegels ervanaf waren geweekt waardoor er een reeks minuscule woordjes tevoorschijn was gekomen. 'Een idee van je

moeder,' legde Giovanna met gebroken stem uit. 'Alleen zij kon zoiets bedenken.'

Roberto bracht de kaart naar zijn ogen en probeerde te ontcijferen wat er geschreven stond. Daarna keek hij Giovanna met een verward gezicht aan.

'Ze liet me een geheim berichtje voor mijn lief schrijven en plakte er vervolgens de postzegels overheen,' legde zij uit. 'Zo hebben we elkaar jarenlang geschreven.'

Er verscheen een glimlachje rond Roberto's mond en hij wilde haar de kaart teruggeven, maar Giovanna hield hem tegen. 'Nee, deze moet jij houden,' zei ze nadrukkelijk, terwijl ze haar hand op de zijne legde. 'Als herinnering.'

'Goed dan,' stemde Roberto in. En terwijl hij naar Giovanna staarde die zich moeizaam lopend verwijderde, vouwde hij de kaart weer dubbel en stopte hem in een zijzak van zijn jasje. Op dat moment kwam een oude vrouw met opgeblazen gezicht en een zijdelings bijeengebonden bos grijs haar naderbij en zette een vaas met witte bloemen neer aan de voet van de baar.

Terwijl hij zijn peuk op de grond gooide, vroeg Roberto zich af of oom Antonio zou komen, en of hij de brief al had gelezen. 'Breng hem naar je oom, zodra ik er niet meer ben,' had zijn moeder hem geboden, terwijl ze hem een verzegelde, witte envelop overhandigde.

Anna en Antonio hadden na die nacht van negen jaar geleden niet meer met elkaar gesproken.

Hoe hardnekkig kan liefde zijn die plaatsmaakt voor haat?

DEEL EEN

JUNI 1934 – DECEMBER 1938

1

Lizzanello (Lecce)

juni 1934

De gammele en roestige blauwe bus stopte piepend op het gloeiende asfalt van de vroege middag. De wind, vochtig en broeierig, bewoog de bladeren van de grote palm in het midden van het verlaten plein. De enige drie passagiers aan boord stapten uit: Carlo als eerste, uitgedoofde sigaar tussen de tanden, onberispelijk gekleed met vest en glimmend gepoetste bruinleren Oxfords, ongedeerd na een reis die, eerst met de trein en vervolgens met de bus, twee dagen had geduurd. Hij streek zijn snor glad en snoof met gesloten ogen verrukt de speciale geur op die zijn dorp altijd had gehad, een mengeling van verse pasta, oregano, natte grond en rode wijn. Wat had hij die geur gemist tijdens zijn jaren in het noorden, eerst in Piëmont en later in Ligurië; de laatste tijd was het heimwee dat hij regelmatig had gevoeld constant geworden, pijnlijk, als een gewicht op zijn borst. Hij nam de borsalino van zijn hoofd en gebruikte hem als waaier, maar slaagde er slechts in warme lucht te verplaatsen; de meedogenloze sirocco, die uit Afrika kwam, was precies zoals hij zich die herinnerde.

Anna ontdekte het zodra ze uitstapte. Ze had een lange, zwarte jurk aan, teken van de rouw die ze inmiddels al drie jaar koppig bleef dragen, en hield met moeite Roberto in de armen, een levendig uit zijn ogen kijkend jongetje van een jaar.

Carlo stak zijn hand uit om haar te helpen, maar Anna schudde haar hoofd. 'Ik kan het alleen,' zei ze, zonder haar irritatie te kunnen verhullen. Carlo's blijdschap, zijn enthousiasme, alsof ze hem na een lange straf eindelijk zijn lievelingsspeeltje hadden teruggegeven, waren onbegrijpelijk voor haar. En bovendien wilde ze alleen maar slapen: het was een uitputtende reis geweest. Ze bekeek het plein, het vreemde strogeel van

de gebouwen, de verbleekte uithangborden van de winkels, de grijze toren van het massieve kasteel. Het was het nieuwe decor van haar leven, en alles was zo anders dan wat ze kende… Met een pijnscheut in het hart realiseerde ze zich op dat moment hoe ver ze van haar Ligurië waren, van haar Pigna, uitgestrekt op de heuvel, van haar kastanjebossen.

'Antonio had al hier moeten zijn,' mopperde Carlo, terwijl hij om zich heen keek. 'Hij weet dat de bus om drie uur aankomt.' Hij keek omhoog naar de grote klok van het gemeentehuis. 'En het is kwart over drie…'

'Het zou me niet verbazen als de klokken hier vertraagd lopen,' reageerde Anna, terwijl ze met de manchet van haar jurk het bezwete voorhoofdje van Roberto droogde.

Carlo wierp een geamuseerde blik op haar, schudde daarna lachend zijn hoofd; hij hield van alles van zijn vrouw, zelfs van haar bijtende ironie.

Antonio arriveerde een paar minuten later buiten adem, met zweetdruppels op zijn voorhoofd en een aan de brillantine ontsnapte haarlok.

'Daar is hij!' riep Carlo, terwijl er een lach op zijn gezicht verscheen. En hij rende hem tegemoet. Hij sloeg zijn armen om zijn broers hals en omhelsde hem stevig. Het verraste Antonio zo dat hij zijn evenwicht verloor en bijna viel.

Anna keek naar de twee mannen die als kinderen stonden te lachen en liet ze hun gang gaan; dat moment moest hun moment zijn, alleen voor hen. Er was geen dag geweest dat Carlo zijn broer niet had genoemd: 'Antonio zou dit denken…', 'Antonio zou dat doen…', 'Heb ik je ooit verteld van die keer dat Antonio en ik…'.

Dankzij alle pakken met etenswaren en olijfolie, die met regelmaat uit het zuiden arriveerden, tezamen met ansichtkaarten, brieven en telegrammen, had de band tussen de twee broers niet onder al die jaren van Carlo's afwezigheid geleden, integendeel, die leek zelfs sterker geworden.

Carlo pakte Antonio bij de elleboog en trok hem mee naar Anna.

De gelijkenis met haar man was indrukwekkend, vond ze toen hij vlak voor haar stond: hetzelfde scherp gesneden gezicht, alleen een paar rimpels meer en zonder snor, dezelfde diepzwarte irissen, de ronde punt van de neus, de onderlip iets meer gezwollen dan de bovenste… als een trouwe reproductie van het originele schilderij.

‘En dit is mijn Anna,’ zei Carlo helemaal blij. ‘En dit prachtige kindje is jouw neef. Eindelijk maak je kennis met hem.’

Antonio glimlachte onbeholpen, stak toen zijn hand uit die Anna zwakjes drukte. Maar zijn blik niet, dacht zij, die leek in niets op die van Carlo, zo gewiekst, de blik van een verleider. Die van Antonio was intens en melancholiek en op dat moment leken zijn ogen haar te doorboren. Anna voelde dat ze bloosde en wendde haar blik af. Wat is dat nu, ik bloosde, verdorie, dacht ze.

Ook Antonio verplaatste zijn blik. ‘Ik ben jouw oom,’ zei hij met een glimlach tegen Roberto, terwijl hij hem over zijn hoofdje aaide. Het goud van zijn trouwring weerkaatste het zonlicht. Met neergeslagen ogen reikte Anna hem het kind aan.

‘*Quantu sinti beddru,*’* zei hij met een vrolijk gezicht toen hij het kind bij de oksels omhoogtilde.

‘Net als zijn moeder,’ mengde Carlo zich erin, en hij streelde Anna’s wang met de rug van zijn hand.

Zij onttrok zich er niet aan, maar het was duidelijk dat ze niet in de juiste stemming was voor complimenten.

De chauffeur van de bus, zijn doornatte hemd tegen zijn rug geplakt, was klaar met het uitladen van de koffers en een grote kartonnen doos. Hij groette het groepje door de klep van zijn pet een stukje op te lichten en begaf zich sloom en zuchtend op weg naar Bar Castello, het enige café op het plein.

Carlo nam de twee koffers. ‘Zorg jij voor de doos,’ beval hij Antonio, en begon te lopen.

Anna nam Roberto uit de armen van zijn oom en zei toen tegen haar zwager: ‘Wees voorzichtig. Daar zitten de kostbaarste dingen in die ik heb.’ Met enige schaamte realiseerde ze zich dat het de eerste woorden waren die ze tot hem richtte.

‘Ik zal voorzichtig zijn, beloofd,’ antwoordde hij. Hij tilde de doos behoedzaam op, hield hem stevig met beide handen aan de onderkant vast en volgde zijn broer. Anna ging naast hem lopen: het ritme van het getik van haar hakken op de afgesleten, gladde kinderkopjes leek samen te vallen met dat van haar enigszins gejaagde ademhaling.

---

* noot vert. Wat ben je mooi.

‘We zijn er bijna,’ stelde Antonio haar met een glimlachje gerust.

Het voor Carlo en Anna bestemde huis bevond zich in de via Paladini, een paar stappen van het plein vandaan. Ooit had Luigi daar gewoond, hun oom van moederskant, *lu patrunu** genoemd, vanwege de vele hectaren grond die hij bezat. Hij was rijk geworden, maar had geen kinderen, daarom had hij alles aan Antonio en Carlo nagelaten: grond, huizen en een aardig sommetje, genoeg voor zijn neven om zich een poosje geen zorgen te hoeven maken.

Helemaal de schuld van die vervloekte oom dat ik mijn leven in Pigna en mijn leerlingen heb moeten opgeven om naar het zuiden te verhuizen, dacht Anna. En ze had hem gehaat, ook al was hij dood.

Voor de dubbele houten deur zette Antonio de doos even neer en haalde de sleutel uit zijn broekzak. Hij stak hem in het sleutelgat, draaide hem om en gooide beide vleugels open: de bundel licht die van buiten naar binnen drong, onthulde een charmant voorportaal met een stervormig gewelf; de muren waren van honingkleurige steen en in het midden stonden een rond, marmeren tafeltje en twee smeedijzeren stoelen; in een hoek een terracotta pot met een wie weet hoeveel maanden al verdorde plant.

Carlo liet de koffers in het voorportaal achter en begon door het huis te lopen, trap op trap af, elke hoek verkennend en de lakens optillend die over de meubels in de grote salon met de haard lagen uitgespreid.

Antonio, leunend tegen de deurpost van de voordeur, volgde hem met zijn blik en voelde hoe de emotie hem overweldigde. Wat had hij zijn speelse Carletto gemist, dat broertje met zijn stevige omhelzingen. Zolang hij Carlo naast zich had geweten, had hij nooit anderen nodig gehad: hij was zijn broer, natuurlijk, maar hij was vooral zijn dierbaarste vriend, zijn favoriete metgezel bij expedities, de enige die hem door en door kende. Toen Carlo weg was gegaan, had hij ineens het gevoel gekregen alleen op de wereld te zijn. En niemand was erin geslaagd die eenzaamheid te verdrijven, weer kleur aan zijn wereld te geven, zelfs – dacht hij met een vleugje wroeging – zijn vrouw Agata of zijn dochter Lorenza niet.

Anna keek om zich heen, terwijl ze Roberto strak tegen zich aan hield en bedacht dat dat huis te groot was voor slechts drie personen, en de

---

* noot vert. De patroon, de baas.